

AZ ÖSSZESZERELŐ ÜZEM

S Z Ű T S Z O L T Á N

– Milyen jó munkás maga – mondogatták neki a gyárban. Tényi csak összeaszalódott arccal mosolygott, cigarettára gyújtott, és tovább ült a lépcsőn, de nem szólt semmit, fel sem nézett. Más lenne, ha a főnök mondaná, akkor felállna, és talán mondana is valamit, de Tecának, a takarítónőnek most nem felelt. Amióta a németek megvették a gyárat, csak páran maradtak ott, a többi munkást elbocsátották, az egységeket felszámolták, s bár Tényinek már rég nyugdíjba kellett volna mennie, valahogy mégis tovább dolgozott. Talán elkeverték a lapját, de valójában senkit sem érdekelt, hogy ott van-e még pár évig, vagy sem. Már régóta békén hagyták, korábbi balhéit elfelejtették. Nyugodtan ült a lépcsőkön, és nézte az üres gyárudvart, lábával a betonból kikapargatta a kis kavicsokat. Az épület nagy részét bezárták, óriási, új lakatok voltak a már berozsdásodott, felszakadozott bádogajtókon. Amikor végleg elmentek a munkások, az épület összerogyott, a falakon átütött a nedvesség, és hirtelen leomlott a vakolat, a radiátorok megbarnultak, és a vízkő kívülről vastagon vette körül a csöveket. Senkinek sem maradt meg a kis szekrénye, melybe a ruháit, kajáját pakolta, az ajtók nyitva maradtak, a zuhanyozóban nem volt víz, hiába nyitotta meg néha Tényi a csapot, amikor belopózott, és tartotta a kezét a zuhany alá, nem folyt semmi, a kóccok teljesen elszáradtak, és évek óta nem fűtötték a vécéket, nem volt papír, csak néhány szappan száradt a sarokban. Tényi még bejárt néha a zuhanyozóba, odabenn már sorra hullani kezdtek a sárga csempék, és a cipője alatt ropogott a malter. Néha elszívott itt egy-egy

cigaretta és körbesétált, körülnézett és leült az öltözőben a padra, és nézegette a vályúméretű mosdót.

Az udvarnak csak a kívülről látható részét tartották rendben, néha megjöttek a munkások a városból, megöntözték és nyírták az angolpázsitot, Tényi ilyenkor nem mutatkozott, a hátsó udvarban söprögetett. Fiatal fákat telepítettek, új cégtáblát hoztak a német tulajdonos nevével, a belső udvarban elvadult a gaz, nehéz, szívós kóró vetette meg itt a lábát, szinte egyik napról a másikra, a betonpadok széttöredeztek, és lassan szétmállottak. Így sokkal nagyobbnak tűnt az udvar, a bozótban, mely az utóbbi években nőtt ki, el lehetett veszni, ezért senki sem merészkedett oda, ahol régen jó idő esetén ebédeltek, és rúáltak a beton virágágyásokra, melyek emberi körülményeket kellett hogy teremtsenek. A félig fedett raktárt a gyár már nem használta, néha jött be egy-egy kamion, akkor sem vitt el árut, csak hozott, a kerekek alatt pattogtak a kis kavicsok, Tényi ilyenkor a barakkban ült az ágyán, hallgatta a rádiót, de figyelt, egy kicsit félrehúzta a függönyt, és várta, hogy elmenjenek a kamionok. Már fejből tudta az egész műveletet: az éjszaka leple alatt pakolták ki gyorsan őket, a fényeket lekapcsolták, és a kamionok a hátsó bejáraton gördültek be. Nagy porfelhő maradt utánuk, át kellett jönniük a hegyen, mélán döcögtek a keskeny utakon, a sofőrök unottan dúdoltak, s még odalenn a faluban sem igen vehették őket észre, mert maga az üzem elég rejtve volt. Reggelre az ajtók be voltak zárva, minden lakat a helyén volt, mintha senki sem járt volna itt, és a kamionok is eltűntek. Tényi alig várta, hogy elmenjenek, fel-alá járkált a szobájában, s ilyenkor rendszeresen belopózott a raktárba, és elvitt magával néhány karton külföldi cigaretta, mindig a már megbontott dobozból, a sofőrök kezdhették meg őket. Tényi igyekezett visszahajtani a doboz fedelét abba a helyzetbe, amelyben találta, hogy ne vegyék észre, ez elég volt egy hétre, másnap már reggel kiült a lépcsőkre, és cigarettázott, megmaszszírozta az arcát, a borostája sercegett a Kossuthtól megsárgult ujjai alatt, és bámulta a hegyeket.

A főnök néha megjön, kék ingben és sárga nyakkendőben, befordul a kapun, Fordját a bejárat előtt hagyja, csippant egyet a távirányítóval, Tényi ilyenkor felkel, eldobja a cigarettáját, odamegy a gépekhez, és letörli róluk a port, de már nem indítja be őket. A főnök leveszi a zakóját, az autóban hagyja, hisz olyan meleg van, s itt nem fontos zakót hordani, egy keveset tartózkodik az irodájában, onnan telefonál, majd

elmegy. Telefonáljon csak nyugodtan, mondja Tényinek, de az soha sehova sem telefonál. Magába az üzembe csak akkor sétál be, amikor kint már elviselhetetlen a forróság, előveszi fehér, összehajtogatott zsebkendőjét, és megtörli homlokát. A főnök néha elbeszélget Tényivel. Odamegy hozzá, szétnéz az udvarban, a cipője poros lesz, elismerően bólogat, jó munkás maga, mondja. Komolyan beszél, méltóságteljesen, és mindig kívárja, Tényi válaszol-e vagy sem. Tudja, mi a baj ezzel az országgal? – kérdezi. Átnéz az udvaron, figyeli a gyárat körülvevő hegyeket, a sok fenyvest, egyetlen út kacskaringózik ide a hegyen keresztül. Tényi csak áll, és várja a választ, nem felel. Hónapok óta csak erről beszélnek, mi a baj az országgal, a főnök újra meg újra elmondja ugyanazt, már mind kevesebb szóval magyarázza, már látja, Tényi már a címszavakból is megérti. Főnöke a végén mégis válaszol. – Az, hogyha valaki pénzt szagol ki, akkor csak azt nézi, azon morfondírozik, hogy lehetne azt valahol megcsapolni, nem dolgozni érte, egész nap ezen töri a fejét. Én megértem őket, hisz tíz évvel ezelőtt még én is így gondolkoztam, de hát a németek megtanítottak dolgozni. Tíz év, Tényi, tíz év. Tényi csak áll görnyedten, kék munkászakója alatt a pulóvere ki van szakadva, nadrágján nagy foltok, kezét zsebre vágja. Ha megmondanám, mennyi pénz van az egészben, senki sem dolgozna már, mert fejükbe szállna az összeg. Ezért jobb, ha nem tudják. Sok, Tényi, sok. A főnöknek néha szól a telefonja, ilyenkor elnézést kér, elfordul, és úgy tárgyal. Tecát, a takarítónőt is magázza, nem úgy, mint az előző főnök. Néha megkínálja cigarettával, Tényi vonakodik, na hisz tudom, hogy szereti, mondja, és mosolyog. Délután elmegy, Tényi pedig tovább ül a lépcsőkön.

Tényit fegyelmi ügye miatt helyezték ide. Bassza meg a tsz-elnök – mondta részegen –, nem érdekel. Hanyagul kötözte a lucernát, jó lesz így is, mondta, majd este hazament. Nem lesz így jó, elvtárs, mondták neki. A lucernaboglya napokig csendesen bomlott belülről, majd amikor levegőt kapott, kigyulladt, leégett a fél állami birtok. Bassza meg a tsz-elnök, mondta, amikor eljöttek érte. A helyszínen jól megverték. Jobb lesz, ha hallgat, fogja be a pofáját, és nem mozdul sehova, mert baj lesz, mondták neki útközben, örüljön, hogy egyáltalán életben hagyják, és kapott munkát is, ilyen múlttal inkább húzza meg magát a halál faszára, és jót röhögtek. Az apja német származású volt, elvitték a többiekkel, bár nem volt a Kulturbundban, mindig semleges akart maradni, a magyaroknak járó ételadagot vette el, bár az kisebb volt a

németekénél, csak a neve miatt vitték el a szomszéd faluba, melyet körülkerítettek. Ha küldött be ételt, azt odaadták neki, de tört üveget tettek bele, a főzelék csillogott a napon, és senki sem akarta megenni. Még sok évig létezett a falu, a lakosság önellátóvá vált, nem mozdulhattak ki sehova, se orvost, se papot nem engedtek be, s egyszer végleg felszámolták. Amikor utoljára látta az öreget, az már börtönben volt, az ujjait csontig verték le. Minden reggel felolvasták, kit végeztek ki az éjszaka, majd egyszer közölték, hogy ezentúl már senkinek sem kell jönnie. Amíg hozták ki ide Nagymakkra a fekete autóval, még egyszer jól megverték, előtte kiszálltak ebédelni egy tisztáson, sütött a nap, nincs mitől félni, na, ebédeljünk meg, mondták neki, kolbászt ettek és hurkát sárga amerikai sajttal, amit a segélycsomagokban kaptak, vastagon szeltek a kenyeret, sört ittak rá, és azután elkezdtek ütlegetni, zsíros kézzel, bakancssal, amíg csak mozgott. Már csak úgy, gyűlölet nélkül verték meg, megszokásból, hogy belevésődjön, amit mondtak, levertek a veséjét, és meglazították a fogait, rúgták a fejét és az ágyékát, de utána adtak neki zsebkendőt és fájdalomcsillapítót, elmúlik, meglátod, mondták, és veregették a vállát. Na, menjünk már, mások is várnak – szóltak. Velük volt Zákity Laci is, a szomszédja, akivel együtt vészelték át a háborút. Hová visztek, Lacikám? – kérdezte, amikor érte jöttek, kuss, mondta Laci, majd meglátod. Együtt lopták a lisztet a katonai raktárból, tizenkét évesek voltak akkor, tíz év telt el azóta, most látta újra Lacit, ő is ütötte, de a legkevesebbet. Bocs, Pista, mondta, tudod, hogy muszáj, de most már vége, tudod, engem is rákényszerítettek, nekem is van már, priuszom, de látod, senkit sem zárnak már be, s jó lesz ott, ahová viszünk, hál' istennek, már minden enyhül, csak húzd meg magad a faluban, és dolgozzál rendesen. A férfi, aki mellette ült, egész úton a pofájába köhögött, amerikai cigarettát szívott, majd a verés után mondta, bármilyen problémája van, forduljon bizalommal hozzám, meglátja, nem lesz semmi gond, ha valami furcsát észlel, neki szóljon először. A gyár – valójában összeszerelő üzem – akkor még teljes gőzzel működött, s annak a tsz-nek volt a része, melyben eddig Tényi dolgozott, s gyakorlatilag csak áthelyezték. Egyik oldalon pakolták le az alumíniumlapokat a teherautókról, szép, csillogó lapok voltak, odabenn méretre vágták, fehérre festették őket, és beleszerelték az adagoló szerkezetet, míg a másik oldalon tették fel a kész szekrényeket a kamionokra. Ez volt az egyedüli ilyen üzem az országban. Bár műanyagból olcsóbb lett volna

elkészíteni a szekrénykéket, mégsem mertek falura műanyagüzemet helyezni, mert oda már komoly szakértelem szükségeltetett volna. A portás odament az autóhoz, felemelte a sorompót, az autó megállt az udvaron, hagyták, hogy Tényi nyugodtan szálljon ki, nem fogták le, elvezették a főnökhöz, neki kinn kellett várnia, míg beszéltek vele, koccintást és csevegést lehetett hallani, majd utánahozták a cuccait is, két szakadt szatyorban volt néhány ruhája.

Míg eljutott a barakkig, találkozott Tecával. Aztán el ne basszál itt semmit – mondta Laci, és megveregette a hátát. Az autó kifordult a kapun, és elment. Tényi kipakolta a cuccait, ágyat kapott a barakkban és szekrényt az öltözőben. Lassan elbeszélgetett a többiekkel. Tecával az ebédlőben váltott néhány szót először, előreálló fogú, kecskemellű nő volt. Haját szőkére festette, és mindig nyári ruhákban járt. Főleg ő beszélt, Tényi általában hallgatott, akkor beszélt sokat, miután a nőt megmotozták, valaki följelentette, a városból jöttek ki, és a barakkban kutatást tartottak, hogy állítólag lopja az anyagot, de nem találtak semmit. Aztán meg a zuhanyozóban maradtak éjszaka Tényivel, és ezután rendszeresen találkoztak ott.

Tényi rendszeresen dolgozott, reggel fölkel, kiült a lépcsőkre, rágyújtott, nagy nyüzsgés volt az udvaron, mindig jöttek újak az üzembe. Tényi szerelte össze az alumíniumládákat, melyekbe utána beletették az óvszereket, összeforrasztotta az oldalukat, majd fehérre festette őket, és a végén ráütötte a táblát, hogy készült Nagymakkon, a tsz-ben. Az óvszereket a városból hozták, egyes csomagolásban egy óriási dobozban, egész oszlopokat helyezett be a szekrénykébe, trükközött, hogy ne csússzanak félre. Tényi sokat szenvedett az adagológombokkal, míg végre beállította, hogy egyszerre csak egy óvszert dobjon ki a doboz, amikor bedobják az érmét, és ne lehessen semmiféleképpen sem becsapni a szerkezetet. Sokáig nyomogatta a gombot, lökdöste a lábát, minden egyes automatát személyesen ellenőrzött. Idővel csökkent a termelés, mind kevesebben laktak a barakkokban, sokan már a faluból jártak be, s mind kevesebb munkásra volt szükség, úgyhogy Tényt kinevezték minőségellenőrnek, egyszerre több feladatot látott el. Napokig nézegette a ládákat, nyomogatta a gombokat, vajon jók-e, megfelelnek-e a követelményeknek. Éjszaka nem tudott aludni, visszament, s addig tesztelte az automatát, mígnem olyan fáradt lett, hogy alig vánszorgott vissza az ágyába. – Az óvszereket a városban ellenőrzik,

mondta a régi főnöke, és kacsintott, tudja, mire gondolok, ugye. Maga ne törődjön ezzel.

Már napok óta nem csinált semmit, reggelente kiült, és cigarettázott. A barakkban most egyedül maradt, mindenki hazament, teletömték a zsebüket óvszerekkel, vigyék csak, mondta a főnök, nyugodtan vigyék haza, és jó szórakozást, és köhögve nevetett. Tényi ruháit nem mosta, leült az ágyára, és meredt maga elé. Este belopózott a raktárba, és egy vadonatúj dobozt bontott meg, több kartont hozott el, mint szokott, az ajtót sem zárta vissza. Nézegette a hegyeket, milyen jó munkás maga, mondta Teca, de ő nem válaszolt, csak meredt maga elé. A főnök már napok óta nem járt erre, a gépeket ellepte a por, Tényi nem nyúl hozzájuk, kamionok sem voltak. Tényi felállt, feltörte az ajtót, és bement a zuhanyozóba. Félrerugdosott egy-két törött csempét, és leült a padra. Teca utánajött, mi bánt, kérdezte, ó, mi bánt, drágám, mondta, és a nyakába csimspaszzkodott. Tényi odament a sarokba, ahová átpakoltak néhány szekrényt, ami nem fért föl a kamionra, és itt maradt. Az összes poros volt, és már ráhullott a mész a mennyezetről. A régi főnök búcsúzáskor megszorította a kezét, sok szerencsét, Tényi, mondta, és felejtse el azokat a ládákat, most már senkit sem érdekelnek, csináljon velük, amit akar, vagy adja el a múzeumnak, eleget dolgozott itt, na, isten vele. Amikor már csak ketten maradtak Tecával az üzemben, Tényi ezeket a ládákat egyenként átvitte a zuhanyozóba, szépen összerakosgatta, és azóta nem bántotta őket. Nézegette a legfölsőt, két kézzel megfogta, leporolta, majd hátradöntötte. Bedobott egy tízest, és megnyomta a gombot. Teca levette az ingét, és odament hozzá. Pista – mondta. Az óvszer kiesett az ablakocskán. – Ellenőriztem őket, és ebbe rokkantam bele, a kurva életbe – mondta Tényi. Nyugodj meg, Pista, a nő körbeölelte Tényit, a nyakába borult. Nyugodj meg, suttogetta a fülébe. – Nem hittem el, hogy a városban leellenőrzik őket, senkit sem érdekelt már az egész, nagy ívben szartak rá, a főnök is csak rámondta, hogy jól van, jó munkás maga – mondta. – Ezért minden századikat kipróbáltam, elhoztam őket az üzemből, szűrőpróba, így hívják, ne rajtam múljon. Ide jöttem minden este, ide a zuhanyozóba, mielőtt találkoztunk volna, már fél órával előtte, rád gondoltam, és kipróbáltam őket, egymás után, néha harmincat is, ha kellett, minden ládából egyet. Felhúztam őket, arra gondoltam, majd jössz, ide a zuhanyozóba, ahogy minden este jöttél, majd itt leszel, éreztem illatodat és bőrdótot, testedre gondoltam, puha

melledre és fenekedre, majd utána lehúztam az óvszert, téptem őket egyenként, alig jöttek le, mintha valamit önmagamról téptem volna le, minden egyes alkalommal, káromkodtam, hogy minél gyorsabban túl legyek az egészen. Kibontotta magát a nő öleléséből, és leült a padra, rágyújtott. Némán ült, és maga elé meredt, a nő állva maradt. Aztán már nem is ellenőriztem őket, nem volt értelme, mindenki lopta őket, a szekrényeket már senkinek sem szállítottuk, itt rothadt meg az egész. – Én pedig azt hittem, nem is szeretsz már, mondta Teca, és azért nem járunk ide, hogy látni sem tudsz, mindig azt láttam, teher vagyok a számodra, és már nem is próbáltalak megbékíteni. Úgy éreztem, megcsúnyultam, megrothadtam, pedig egy nőnek jót tesz egy szerető, ápolja magát, és a teljesítőképessége is növekszik, jobb a közérzete. – Mert csak azt tudtam már – mondta Tényi, hogy itt vagyok a zuhanyozóban, már senki sem nyithat rám, nem kell félni semmitől, és tépem magamról a valamit, és mindig ugyanaz történik, és te mindig eljössz, én pedig már nem vagyok képes semmire, s előre tudom, hogy mi lesz. A kurva életbe – mondta Tényi.